

APSTIPRINĀTS
Ar VeA Senāta 17.12.2008. lēmumu Nr. 08-106
Senāta priekšsēdētāja

 /D.Štefenberga/

VENTSPILS AUGSTSKOLA
TULKOŠANAS STUDIJU FAKULTĀTE

Programmas kods: 46222

**OTRĀ LĪMEŅA PROFESIONĀLĀS AUGSTĀKĀS
IZGLĪTĪBAS
MAGISTRA STUDIJU PROGRAMMA
„TULKOŠANA un TERMINOLOĢIJA”
(NEPILNA LAIKA NEKLĀTIENE)**

2007./2008. m. g. pašnovērtējuma ziņojums

Programmas direktors:
prof. Dr. philol. Juris Baldunčiks

1. Studiju programmas uzdevumi

2006. gada decembrī uz sešiem gadiem tika akreditēta profesionālā maģistra studiju programma „Tulkošana un terminoloģija” (turpmāk tekstā – studiju programma).

Profesionālās augstākās izglītības studiju programma „Tulkošana un terminoloģija” paredz profesionālā maģistra studijās lietišķo un juridisko tekstu tulkošanā, terminoloģijā, kā arī vairākos teorētiskajosursos, kādi tradicionāli tiek iekļauti tulkošanas studiju programmās (teksta lingvistika, tulkošanas teorija, tulkošana un starpkultūru komunikācija). Studējošajiem ir iespēja izvēlēties vienu vai divas valodu kombinācijas programmas tulkošanas kursu blokā: angļu-latviešu, vācu-latviešu, franču-latviešu.

Šāda neklātienē studiju programma ir vienīgā Latvijā, tā izveidota 2004.-2005. g. pēc VeA absolventu un citu profesionālu tulkotāju ieteiktā modeļa – neklātienē studijas ar tīmekļa starpniecību. Izplānot un sekmīgi realizēt neklātienē studijas tulkošanās speciālitātē nav vienkārši, par to liecina daudzās problēmas, ar kurām nākas saskarties pat Rietumeiropas universitātēm ar lielu pieredzi tulkošanas studiju jomā.

Studiju programmas galvenie uzdevumi, ņemot vērā akreditācijas noteikumus ir:

- 1) īstenot nozarei specifisku zināšanu padziļinātu apguvi – nodrošināt optimālāko, profesijas standartam un mūsdienu tirgus prasībām atbilstošu teorētisko un praktisko studiju kursu kompleksu rakstiskajā tulkošanā un terminoloģijā profesionālā maģistra programmas līmenī (analizējot tulkošanas praksi Latvijā, apzinot starptautisko pieredzi un tulkojumzinātnes un terminoloģijas jaunākās atziņas un pastāvīgi šo programmu uzlabojot);
- 2) izglītēt augstas kvalifikācijas tulkotājus – paralēli tulkošanas prasmei attīstīt studentu lingvistiskās iemaņas, sekmēt viņu iesaistīšanos latviešu valodas terminoloģisko un citu problēmu zinātniskā un praktiskā risināšanā, latviešu valodas kultūras veicināšanā;
- 3) nodrošināt programmas studiju kursu realizāciju nepilna laika neklātienē studiju formā, plaši izmantojot elektroniskās (tīmekļa) komunikācijas iespējas, pakāpeniski izveidot tulkošanas un terminoloģijas studijām nepieciešamo resursu kopumu, kas pamatā balstīts uz elektroniskajām (tīmekļa) tehnoloģijām

1.1. Programmas saturs, struktūra un plānojums

Programmas saturu, struktūru un plānojumu nosaka valsts otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības standarts (LR MK 20.11.2001. g. noteikumi Nr.481), un 5. kvalifikācijas līmeņa profesijas standarts „Tulkotājs” (reģistrācijas Nr. PS 0102, apstiprināts ar IZM 2000. g. 10. jūlija rīkojumu Nr. 405).

Programmas ilgums un forma: 2 gadi (4 semestri) – nepilna laika neklātienē studijas.

Programmas apjoms: 50 kredītpunktu (turpmāk tekstā KP).

Kredītpunktu saturs: 1 KP atbilst studējošā 40 akadēmisko stundu darba apjomam, no kurām tiešās auditorijas kontaktstundas ir līdz 20%, elektroniskās kontaktstundas un studējošo patstāvīgais darbs – ap 80 % (magistrantu darba noslogojums praktiskās tulkošanasursos ir līdzvērtīgs klātienē studentu vidējam noslogojumam, teorētiskajosursos auditoriju kontaktnodarbību nelielo skaitu kompensē patstāvīgo darbu apjoms) *sk. pielikumu „Studiju kursu kalendārie plāni”*.

Studiju metodes un formas

Programma tiek īstenota nepilna laika neklātienes formā. Galvenais mācību darbs notiek elektroniskajā (tīmekļa) režīmā. Reģistrējoties studijām pirmajā semestrī vai beidzot kārtējā semestra studijas, studējošie saņem darba grafiku nākamajam semestrim. Semestra pašā sākumā studējošie elektroniski saņem studiju kursu aprakstus un informāciju par studiju prasībām, šīs prasības tiek izskaidrotas papildus pirmajā auditorijas kontaktnodarbību laikā, kā arī docētājs vienojas ar studējošajiem par mājasdarbu iesniegšanas, labošanas un rezultātu izziņošanas kārtību. Saskaņā ar kalendāro plānu studējošie saņem uzdevumus, izpilda tos un nosūta docētājam, kas informē studējošos par darba rezultātu (it īpaši par pieļautajām kļūdām), sniedz rekomendācijas zināšanu vai prasmju trūkuma pārvarēšanai, izsūta (Word, PDF vai PTP formātā) teorētisko un metodisko literatūru, norāda uz interneta adresēm, kur pieejami studijām nepieciešamie materiāli vai papildliteratūra.

Maģistrantu nodarbības klātienē notiek reizi mēnesī, sestdienās, no 10.30 – 17.30. Šāds nodarbību izkārtojums saistīts ar to, ka visi maģistranti strādā dažādās Latvijas pilsētās un pat ārzemēs. Klātienes nodarbības tiek veiktas programmas studiju kursu satura detalizācijai, semināriem, tulkojumu nianšu kolektīvai apspriešanai un radošām diskusijām. Maģistrantu individuālās mācību problēmas tiek risinātas ar elektronisko sakaru palīdzību, docētāji informē studentus par noteiktiem laika periodiem, kad iespējama ļoti operatīva apmaiņa ar informāciju..

1.2. Iegūstamā kvalifikācija un grāds

Pēc maģistra programmas apguves piešķir profesionālā maģistra grādu tulkošanā un terminoloģijā.

2. Studiju programmas attīstība

Studiju programmas **plānotais rezultāts** ir augstas kvalifikācijas tulkotājs ar padziļinātām zināšanām terminoloģijā, kas, atkarībā no izvēlēta specializācijas variantā:

- 1) var rakstiski pārtulkot dažādas sarežģītības pakāpes lietīškos un juridiskos tekstus **no vienas ES galvenās valodas** (angļu, vācu vai franču) latviešu valodā;
- 2) var rakstiski pārtulkot dažādas sarežģītības pakāpes lietīškos un juridiskos tekstus **no divām ES galvenajām valodām** (angļu un vācu vai angļu un franču, vai vācu un franču) latviešu valodā;

kā arī:

- apguvis tulkošanas teorētiskos, terminoloģiskos un stilistiskos aspektus;
- pārzin nepieciešamās informācijas ieguves metodes;
- prot izmantot valodas datu apstrādes tehnoloģiskās iespējas;
- nepieciešamības gadījumā spēj veidot jaunus terminus latviešu valodā;
- var rediģēt pārtulkotu tekstu;
- spēj vadīt tulkotāju grupu lielāka apjoma tulkojumu veikšanai.

Studiju programmas absolventu iegūtais teorētisko zināšanu un pētniecības iemaņu līmenis ļauj **turpināt studijas** atbilstīgajās humanitāro zinātņu doktora līmeņa studiju programmās, kā arī **patstāvīgi pilnveidot savas zināšanas un prasmes**, lai piemērotos profesionālai darbībai mainīgos darba tirgus apstākļos.

Lai nodrošinātu studiju programmas attīstību un tās piemērotību mainīgajiem tirgus apstākļiem, absolventu konkurētspēju tajā, nepieciešams īpašu uzmanību pievērst šādiem aspektiem:

1. Studiju programmas saturam un tā pilnveidei;
2. Docētājiem un viņu metodiskā darba pilnveidei;

3. Studiju literatūras un palīgmateriālu izstrādei.

2.1. *Studiju programmas saturs un tā pilnveide*

2.1.1. *Esošā studiju programmā un izmaiņas tajā*

Programmas saturs veidots pēc starptautiski izplatīta modeļa, kas nodrošina tulkotājam nepieciešamās pamatzināšanas un prasmes, tas saskan ar Latvijā apstiprinātajiem standartiem. Šī programma ir vienīgā tulkošanas studiju maģistra programma Latvijā, kas tiek realizēta neklātienes formā, studējošo skaits ir neliels, tādēļ programmas īstenotāji nevar tieši pārņemt citu programmu un augstskolu pieredzi, piemēram, no profesijām, kur strādājošo skaits ir mērāms daudzos tūkstošos (vadībizinātne, informācijas tehnoloģija u. tml.) un neklātnieku skaits sasniedz vairākus simtus (šādās neklātienes studijās tiek iesaistīti pavisam cita apjoma resursi un apkalpojošā personāla skaits).

Līdzšinējā studiju praksē tika konstatēts, ka programmā ietvertie studiju kursi aptver visus nepieciešamos zināšanu blokus. Zināmas grūtības studentiem bija plašā terminoloģijas studiju kursa apguvē viena semestra laikā, iespējams, ka tas jāsadala divos semestros. Paretam nelielais auditorijas kontaktstundu skaits teorētiskajosursos rada problēmas nodarbību plānojumā, jo ir diezgan grūti nodrošināt pilnvērtīgu studiju dienu, ja saslīmst vai aizbrauc komandējumā divi mācībspēki. Programmas direktoram pastāvīgi jāseko mācībspēku kustībai un nepieciešamības gadījumos jāparedz aizvietotāji (tas dažkārt liek pat modificēt kursu saturu). Dažas studiju problēmas saistās ar zinātniskās un mācību literatūras nepietiekamu daudzumu vai tajā ietverto tēmu diapazonu. Piemēram, ja students neierodas uz nodarbībām kādā no tiešajam kontaktdarbam paredzētajām dienām, viņam var būt apgrūtināta zināšanu un prasmju apguve, jo elektroniski pieejami tikai izvērsti lekciju konspekti, radošo diskusiju un spontāno jautājumu un atbilžu sadaļu var reproducēt tikai ļoti konspektīvi. Bibliotēku apmeklējums pilnā slodzē strādājošiem arī ne vienmēr ir iespējams, turklāt ar programmas specifiku saistītā Latvijā izdotā literatūra ir ļoti trūcīga (pēdējos 15 gados latviešu valodā nav sarakstītā neviena grāmata, kas būtu veltīta rakstiskās tulkošanas un terminoloģijas teorijai, tas nav nemaz salīdzināms ar literatūras daudzumu daudzās citās specialitātēs). Līdz ar to programmas pamatkursu docētāji pamatā strādāja ar saviem studiju materiāliem, kā arī ar ieskenētajām publikācijām.

Studiju kursā „Datorizētā tulkošana” sākotnējais plānojums (viena nodarbība tiešo kontaktstundu sestdienā) izrādījās neefektīvs, jo vielas apguvei datorklasē ir sava specifika, tam nepieciešams ilgāks laiks. Lai novērstu šo trūkumu, tiek izdarītas izmaiņas studiju programmā:

2. studiju semestrī kurss “Datorizētā tulkošana” tiek īstenots pa divām nodarbībām vienā darba dienā, līdz ar to zināmas grafika izmaiņas skar arī citus 2. semestra kursus.

2.1.2. *Studiju programmas kvalitātes pārvaldība*

Izdarot nepieciešamās izmaiņas studiju programmā vai metodēs tiekņemts vērā studējošo viedoklis.

Lai pilnveidotu studiju darbu un nodrošinātu tā kvalitāti, ir nodibināta studiju programmas padome, kurā piedalās arī divi pārstāvji no studējošo vidus. Šī padome

sistemātiski izvērtē studiju programmas stiprās un vājās puses, iesaka nepieciešamās izmaiņas studiju kursu saturā un realizācijas metodēs. Jāatzīst, ka studentu pārstāvji šīs padomes darbībā pārāk aktīvi iesaistīti netiek, jo ir aizņemti savā pamatdarbā, taču jāuzsver, ka vislabākās idejas par veicamajām izmaiņām studiju programmā vai tās īstenošanas metodikā iesaka tie studējošie, kuriem ir **vistiešākā saikne ar tulkošanas praksi.**

2006. gada septembrī programmas direktors un TSF vadība saņēma 1. kursa studējošo sūdzību, kurā tika norādīts uz vairākiem trūkumiem studiju īstenošanā, kas saistīti ar metodisko un informatīvo aspektu. Minētie trūkumi tika apspriesti programmas padomē, fakultātes Domē, kā arī kopīgā sanāksmē ar studējošajiem. Šajās apspriedēs pieņemtie lēmumi tiek realizēti studiju procesā: kontaktlekcijas kļuvušas informatīvi piesātinātākas, tulkošanas kursa docētājs ar studējošajiem jau pašā semestra sākumā vienojas par tulkojumu aprites un atgriezeniskās informācijas formu, manāmi uzlabojusies studiju procesa informācijas aprīte. Bez tam tika atklāti arī vairāki trūkumi studējošo sekmju savlaicīgā reģistrēšanā, tika ieviesta tulkošanas prakses novērtēšana ar atzīmi, precizētas prakses koordinatora funkcijas. 2007./2008. studiju gadā sekmju reģistrēšana nitika sakaņā ar sesiju grafiku.

Izdarot nepieciešamās izmaiņas studiju programmā, jāveic sistemātiska studējošo zināšanu (eksāmenu rezultātu) analīze.

Arī 2007./2008. studiju gadā Studiju programmas padome (tāpat kā iepriekšējos gados) ir nonākusi pie secinājuma, ka dažu uzņemto studentu zināšanas un prasmes tulkošanā un terminoloģijā nepaaugstinās nepieciešamajā apjomā. Jo īpaši tas attiecināms uz: a) latviešu rakstu valodas kvalitāti tulkojumos; b) iemaņu trūkumu uzzīņu avotu izmantošanā; c) pārlietu paļaušanos uz interneta informāciju. Šie secinājumi tiek ņemti vērā kursu docēšanā.

Īpaša uzmanība pievēršama patstāvīgā darba formām.

Lai nodrošinātu programmas prasībām atbilstošu patstāvīgo darbu studējošajiem, programmā iesaistītie docētāji papildina un dažādo elektroniski izmantojamus materiālus. Studējošie tiek regulāri informēti par iespējām izmantot jaunus interneta resursus. Ņemot vērā, ka studējošo līmenis tulkošanā ir dažāds, paredzēti prasmes attīstoši papilduzdevumi (nepieciešamības gadījumiem – ja tos lūdz pats studējošais vai par to lemj docētājs). **Svarīgs uzdevums** – visam kursam kopīgu vai individuālu vingrinājumu sagatavošana tajos studijuursos, kuros nepieciešams intensīvāks patstāvīgais darbs, kā arī to kontrole un uzraudzība. Īpaša uzmanība pievērsta latviešu rakstu valodai un visiem terminoloģijas aspektiem (vēsturiskajai attīstībai, terminradei (vārddarināšanai) un mūsdienu attīstības tendencēm).

Studējošo aptaujas.

2007. gada pavasara semestrī VeA Mācību daļa veica maģistrantu aptauju, kuras rezultāti tika apspriesti studiju programmas padomē un TSF Domes sēdē. Tika pieņemti attiecīgi lēmumi studiju procesa uzlabošanai, kurus realizē docētāji un programmas direktors. 2008. gada pavasara semestrī studenti atbildēja uz iepriekšējā gada aptaujas problemātiskākajiem jautājumiem (par studiju kursa nozīmi un satura izpratni, par tulkojumu komentāru galvenajiem aspektiem). Varēja izdarīt secinājumu, ka docētāji ir ņēmuši vērā studentu pārdomas un uzlabojuši informācijas saturu un konkretizējuši prasības)

Studiju programmas samērā vājā vieta ir nepietiekamā saikne ar potenciālajiem darba devējiem.

Viens no svarīgākajiem studiju programmas uzdevumiem ir turpināt un **paplašināt sadarbību ar potenciālajiem darba devējiem**. Jo īpaši atzīmējama sadarbība ar TTC un ES institūcijām (kurās strādā bijušie vai esošie programmas studenti). Ieteicams organizēt **diskusijas ar praktizējošiem tulkiem interneta diskusiju forumos** (diemžēl no programmas vadības puses var nākt tikai piedāvājums, studējošajiem pašiem jāiesaistās diskusijā). Studentiem tiek sniegta informācija par interneta diskusijām tulkošanas un terminoloģijas jautājumos, ja tās ierosinājuši ES institūcijas strādājošie.

Turpmāk nodibināma ciešāka saikne ar darba devējiem arī maģistra darbu izstrādes un aizstāvēšanas procesā. Kā norādīts attiecīgajos MK noteikumos **Gala pārbaudījumu komisijas priekšsēdētājam jābūt darba devēju pārstāvim**, taču mūsu komisijā līdz šim darbojas augstskolu pārstāvis, tiesa, augstas kvalifikācijas praktizējošs tulks. Diemžēl arī kārtējā pašnovērtējuma periodā jāatzīst, ka kopumā netiek ievērots Noteikumu par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu 34. pants (*skat. MK noteikumi Nr.481 34. pants „Komisijas sastāvā ir komisijas vadītājs un vismaz četri komisijas locekļi. Komisijas vadītājs un vismaz puse no komisijas sastāva ir nozares profesionālo organizāciju vai darba devēju pārstāvji”*).

Studiju programmas stiprā puse ir docētāju aktīvā saikne ar tulkošanas un terminoloģijas praksi un procesiem latviešu valodas standartizācijā. Docētājiem ir priekšstats par stāvokli tulkošanas tirgū, tādēļ viņi var labāk izskaidrot studējošajiem darba praktiskās nianšes. Studiju programmā katru gadu iestājas arī profesionāli tulkotāji, dažkārt arī darba devēji, kuri, kontaktējoties ar pārējiem studentiem, papildina viņu zināšanu un prasmju arsenālu.

Lai nodrošinātu studiju kvalitāti atbilstoši Eiropas standartiem, nepieciešams paplašināt **docētāju un studējošo mobilitāti piedāvāto Eiropas Savienības projektu ietvaros**, noslēdzot jaunus sadarbības līgumus. Diemžēl ir jāreķinās ar to, ka visi studējošie strādā, tāpēc iesaistīšanās mobilitātes /apmaiņas projektos ir komplicēta. Tomēr jānorāda, ka daži docētāji regulāri sadarbojas ar ES institūciju tulkošanas dienestiem, tādējādi veicinot informācijas apmaiņu un zināmā mērā arī reklamējot studiju programmu ES institūcijās.

2.1.3. Jauns studiju saturs

Ļoti svarīgs aspekts ir **datorizētās tulkošanas** un terminu datu bāzu plašāka ieviešana studiju procesā. Pie tā Tulkošanas studiju fakultāte ir strādājusi vairākus gadus, pirmkārt, sadarbojoties ar Flensburgas augstskolu (attiecīgo kursu pasniegšanas metodika), otrkārt, nodibinot kontaktus ar datorizētās tulkošanas programmatūru piegādātājiem. Šajā sakarā Augstskolā ir plānots izveidot **Datorizētās tulkošanas centru**; tajā paredzēts izveidot augstskolas elektronisko tulkošanas atmiņas un terminoloģijas datu bāzi, izmantojot *TRADOS Translator's Workbench* un *TRADOS MultiTerm* funkcijas. Šāda centra izveide ļautu arī neklātienēs studentiem (tiem, kuri uzskata par vajadzīgu uzlabot savas prasmes) praktizēties no darba brīvajā laikā. Pārskata periodā Ventspils Augstskolas (un konkrētās studiju programmas) pārstāvis ir kļuvis par topošā Latvijas nacionālā korpusa padomes locekli, tādējādi vistuvākajā nākotnē vismaz 2-3 studiju kursus būs iespēja iekļaut jaunus satura blokus.

2.1.4. Vērtēšanas sistēma

Ventspils Augstskolā mācību un zināšanu novērtēšanas metodes ir objektīvas un konsekventi piemērotas, tās atbilst 2001. gada 20. novembra Ministru kabineta noteikumiem Nr. 481 („Noteikumi par otrā līmeņa profesionālās augstākās izglītības valsts standartu”).

Zināšanu un prasmju līmeņa noteikšanai tiek vērtētas latviešu rakstu valodas zināšanas, specialitātes profesionālās zināšanas un vispārējās intelektuālās spējas, tai skaitā, spējas patstāvīgi apgūt uzdoto mācību vielu.

Studiju rezultātus VeA vērtē pēc diviem rādītājiem: kvalitatīvā un kvantitatīvā. Kvalitatīvais vērtējums, izmantojot 10 ballu skalas kritērijus, kur 10 ir augstākais novērtējums, bet 4 (gandrīz viduvēji) ir zemākais sekmīgs vērtējums.

Kvantitatīvais rādītājs - studiju priekšmeta apjoms kredītpunktos.

Ar atzīmi novērtē eksāmenus, kursa darbus, praksi, kā arī maģistra darbu.

Katrā semestrī iegūstamo kredītpunktu summa tiek norādīta studiju plānā. Izpildīto darbu kvantitatīvi novērtē katru semestri un studiju gadu, tādējādi kontrolējot studenta izpildītā darba apjoma atbilstību studiju plānā paredzētajam.

Auditoriju nodarbībās un patstāvīgajās studijās iegūto zināšanu un prasmju kontrole ir regulārai visu semestri. Katrs pasniedzējs savā studiju priekšmetā semestra laikā regulāri kontrolē studentu zināšanas, izmantojot studiju priekšmeta programmā un kursa aprakstā norādītos pārbaudes veidus (kontroldarbi, patstāvīgie/mājas darbi, referāti, utt.).

Priekšmeta studijas tiek uzskatītas par sekmīgām, ja priekšmeta programmā noteiktās prasības tiek izpildītas saskaņā ar pasniedzēja noteikto kursa standartā, līdz pārbaudījuma perioda beigām, ja nav noteikts citādi, (piem., saņemts pārbaudījuma kārtošanas termiņa pagarinājums).

Tulkošanas praksi vada prakses koordinētājs. Prakse jāaizstāv termiņā, kurš norādīts prakses dokumentācijā.

Pārbaudījumu rezultātus vērtē: ar atzīmi (10 ballu skalā).

Pārbaudījuma vērtējums jāieraksta kontrollapā. Pārbaudījuma veids noteikts katra studiju priekšmeta programmā.

Regulārs darbs semestrī ietekmē galīgo vērtējumu studiju priekšmetā.

Pasniedzējam ir tiesības noteikt prasības sekmīgām priekšmeta studijām. Ar tām studentus iepazīstina, uzsākot kārtējo semestri. Prasības ir atkarīgas no studiju priekšmeta īpatnībām un studiju organizācijas tajā.

2.2. *Docētāji un to metodiskā darba pilnveide*

Akadēmiskā personāla skaits:

akadēmiskā personāla kopskaits – 8;

akadēmiskais personāls ar doktora grādu – 5 (2 profesori, 2 asociētie profesori, 1 docents);

akadēmiskais personāls ar maģistra grādu – 3.

1. Juris Baldunčiks, filoloģijas doktors, profesors
2. Jānis Sīlis, filoloģijas doktors, profesors
3. Maija Balčiņa, filoloģijas doktore, asociētā profesore
4. Astra Skrābane, filoloģijas doktore, docente
5. Rasma Miltiņa, filoloģijas doktore, docente

6. Sintija Blumberga, tulkošanas un terminoloģijas maģistre, lektore
7. Gina Jāne, psiholoģijas maģistrs, lektore
8. Silga Sviķe, filoloģijas maģistre, lektore

Sakarā ar Latvijas augstskolu pasniedzēju darba apmaksas līmeņa izlīdzināšanos aktuāla kļūst akadēmiskā personāla piesaistes un atjaunošanas problēma, it sevišķiursos, kuru daļēja darba valoda ir angļu valoda. VeA ieviestā jaunā darba atalgojuma sistēma paredz visu līmeņu docētāju iesaistīšanos zinātniskajā darbā, kas daļējas slodzes docētājiem (līdz asociētā profesora līmenim) nav pievilcīgs faktors, bet bez zinātnes un citiem augstskolā veicamiem papilddarbiem atalgojums neiztur konkurenci darba tirgū. Pieredzējušiem tulkiem, kas nav VeA štata pasniedzēji, nav finansiālas motivācijas veikt tikai auditorijas darbu.

Lielākās problēmas nodrošinājumam ar mācībspēkiem ir studiju kurss „Eiropas Savienības dokumentu tulkošana”, kurā viens docētājs māca tulkošanu visās valodu kombinācijās. VeA nav mācībspēku, kuriem ir pietiekama pieredze Eiropas Savienības dokumentu tulkošanā, bet speciālista piesaiste no Rīgas ir problemātiska mazā atalgojuma dēļ.

Pozitīvs fakts mācībspēku kvalifikācijas tālākā celšanā ir 2007. gada rudenī uzsāktais darbs pie valodniecības doktora programmas veidošanas 4 valodniecības apakšnozarēs (lietišķajā valodniecībā, salīdzināmajā un sastatāmajā valodniecībā, latviešu sinhroniskajā valodniecībā un latviešu diahroniskajā valodniecībā) kopā ar Liepājas Universitāti, kas sāks darboties 2009. gada pavasra semestrī.

Programmas īstenošanā iesaistīto VeA TSF docētāju **pētnieciskā darbība galvenokārt ir saistīta ar to virzienu, kurā tiek lasītas lekcijas un vadītas praktiskās nodarbības.** Tā ir saistīta ar tulkojumzinātnes attīstību, tulkotāju izglītošanas problēmām un tulkošanas mācīšanas metodiku, tehniskiem palīgīdzekļiem tulkotāju izglītībā, vārdnīcu sastādīšanu, kā arī latviešu terminoloģijas attīstību un latviešu valodas standartizācijas problēmām.

Studiju kursu ietvaros tiek piedāvātas vairākas nodarbību formas: **auditoriju lekcijas un praktiskās nodarbības, un elektroniskās kontaktstundas.** Jāuzsver, ka lekcijās arvien lielāka nozīme tiek piešķirta **interaktīvajai metodei.** Tas nozīmē, ka lekcija nav vienpusēja pasniedzēja informācijas nodošana studentam, bet gan savstarpēja viedokļu un uzskatu apmaiņa, kā arī diskusijas par apskatāmo tēmu. Praktiskās nodarbības tulkošanā ir studējošo tulkojumu analīze un diskusija par terminoloģijas un valodas kultūras jautājumiem.

Lai studējošajam atvieglotu sagatavošanās procesu, docētāji izstrādā **savu mācību materiālu**, apkopo aktuālo speciālo literatūru par attiecīgo tēmu. VeA ir izveidots un tiek lietots **lokālais datoru tīkls**, kurā praktiski visi pasniedzēji saviem mācību kursiem ievieto papildu materiālus elektroniskā formā. VeA bibliotēkas grāmatu krātuve tiek regulāri papildināta ar jaunāko speciālo nozares literatūru.

Jāuzsver, ka pasniedzējiem būtu nepieciešams vairāk piemērot tādas darba metodes, kas veicinātu **visu studentu** aktivitāti nodarbībās, patstāvīgu sarežģītu tulkošanas problēmu risināšanā. Turpmākais uzdevums – metodikas sekcijas vai semināra izveide TSF, kuras ietvaros docētāji regulāri apmainās savā darba pieredzē. 2008. gadā sākās intensīvāks darbs pie VeA iekšējās terminoloģijas datu bāzes izveides. Šobrīd ir izstrādāts VeA terminoloģijas portāls sadarbībā ar ITF fakultātes studentiem (skat. www.termini.venta.lv), kurā pēc tā galīgās izveides regulāri tiks ievadīti termini tajā norādītajās nozarēs.

2.3. Studējošie

Studējošo skaits programmā 2007./2008. g.

Kopskaits gada beigās: 48

1. kursā imatrikulēto skaits - 15, gada beigās - 12

Salīdzinot ar pašu pirmo uzņemšanu 2004. gadā (44 imatrikulētie studenti), imatrikulēto studentu skaits nākamajos gados stabilizējies (25 gadā), bet 2008. gadā samazinājās. Iespējams, ka to var skaidrot ar nelielo Latvijas tulkotāju skaitu (daži simti), kā arī vispārējo finansiālo stāvokli (studiju programma ir maksas)

2.4. Studiju literatūras un materiālu izstrāde

2.3.1. Literatūra

Lielā mērā pateicoties maģistra programmas „Tulkošana un terminoloģija” īstenošanai, tulkojumzinātnes un terminoloģijas speciālisti pa īstam apzinājās, cik liels ir šāda tipa un līmeņa programmai nepieciešamo akadēmisko resursu deficīts. Vēlreiz jāatkārto, ka Latvijā nav nevienas tādas mācību grāmatas, kas studentiem ļautu gūt objektīvas zināšanas par latviešu terminoloģijas izstrādes principiem, attīstības dinamiku un mūsdienu tendencēm. Ļoti trūcīgs ir publicēto vispusīga rakstura materiālu klāsts par teksta lingvistikas jautājumiem latviešu valodā. Nav nevienas mācību grāmatas latviešu valodā par rakstiskās tulkošanas vispārīgajiem jautājumiem (vienīgais mācību līdzeklis ir pietiekami specifisks, jo saistīts ar ES dokumentu tulkošanu). Pašlaik maģistra programmā jāizlīdzas ar interneta publikācijām, docētāju sagatavotajiem lekciju konspektiem, izdales materiāliem un zinātniskajiem rakstiem (programmā iesaistītie docētāji cenšas orientēt savus pētījumus programmas problemātikas virzienā). Īpaši svarīgi ir sagatavot mācību materiālus studiju kursiem, kas ir saistīti ar kontrastīvo aspektu (tulkošanas un tekstu analīzes semināri, kontrastīvā terminoloģija, kontrastīvā stilistika utt.), jo šādi mācību materiāli, kas attīsta un padziļina studējošo prasmes un iemaņas minētajā aspektā angļu-latviešu, vācu-latviešu un franču-latviešu valodā, pagaidām vispār nav publicēti.

Pašlaik VeA TSF un VeA Lietišķās valodniecības centrā norit darbs vairākos virzienos, lai jau tuvākajā laikā visu līmeņu studiju programmu studējošie varētu izmantot jaunus mācību līdzekļus un palīgmateriālus. Anglistikas katedrā J. Silis sagatavo monogrāfisku rakstu krājumu par tulkošanas problēmām, Ģermānistikas katedras docētājas Dzintra Lele-Rozentāle un Agnese Dubova strādā pie projekta „Vācu-latviešu sastatāmā gramatika”. Tā vispārīgais mērķis ir radīt lingvistiskos priekšnosacījumus ar vācu valodu saistīto studiju programmu un kursu kvalitātes uzlabošanai, veicinot vācu-latviešu sastatāmo pētījumu attīstību, kas noderēs arī maģistra programmā (tiem studējošajiem, kuri izvēlējušies tulkošanu no vācu valodas latviešu valodā). Lietišķās valodniecības centrs īsteno ļoti plašas pētniecības programmas „Tulkošanas teorija un prakse Latvijā” pirmos posmus. 2008. gadā iznākusi VeA maģistra programmas „Tulkošana un terminoloģija” absolventes (šajā gadā – programmas lektore) Sintijas Blumbergas monogrāfija „Tulkošanas teorija un prakse Latvijā: 1944-1968”, kurā apkopotas un analizētas minētā laika perioda publikācijas par tulkošanas jautājumiem.

Juris Baldunčiks strādā pie mācību līdzekļa „Angļu-latviešu tulkotāja viltusdraugi”, kas būs noderīgs gan studiju procesā, gan tulkotāju praktiskajā

darbībā. 2008. gadā tiks pabeigts apjomīgs projekts „Latvijas nacionālo reāliju tulkošana lielākajās Eiropas valodās” (vadītājs Jānis Sīlis).

2.3.2. Mācību palīgmateriāli

Lai nodrošinātu studējošo efektīvu patstāvīgo darbu un padarītu intensīvāku mācību procesu, visi studiju programmas docētāji strādā pie studiju palīgmateriālu sagatavošanas (gan tradicionālā, gan elektroniskā formā) attiecīgajos studijuursos. Taču šis darbs ir laikietilpīgs, augstvērtīgam studiju procesam vajadzīgo palīglīdzekļu komplektu izstrādāt ir sarežģīti, jo nozare ir jauna, nav analoģu citās Latvijas augstskolās, kurus varētu pārņemt, arī mūsdienu latviešu valodas standartizācijā ir ļoti daudz problēmu, kas sarežģī normatīva rakstura materiālu izstrādi (atbildīgās institūcijas (terminoloģijas un dažādās ar valsts valodu saistītās komisijas darbojas lēni un bieži vien nekvalitatīvi).

Bez mācību līdzekļiem nepieciešama resursu platforma, kas būtu ērti pieejama neklātienē studentiem patstāvīgā darba veikšanai. VeA TSF sākusī īstenot projektu par tādas mājaslapas izveidi, kurā ar saitēm tiktu pievienoti dažādi tulkošanas studijām un tulkošanas praksei nepieciešamie resursi. Vairāki šādi resursi tiek izstrādāti un arī pieteikti projektu veidā. Šobrīd turpinās darbs resursu izvietojumā Moodle sistēmā. Taču platformas izmantošana ir atkarīga arī no studentu skaita (ja tuvākajos gados kursā būs tikai 13-15 studējošie, iespējams, būs jādodomā par citiem risinājumiem).

Studiju programmas kvalitātes nodrošināšanā un attīstībā veicamie pasākumi.

1. Programmas direktora un kursu docētāju akadēmisko pienākumu ievērošana:
 - a) programmas direktoram pirms semestra sākuma jāinformē studējošos par kontaktnodarību grafiku; semestra pirmajā nedēļā jāinformē par semestra kursu specifiku un termiņiem; studiju gada beigās jāorganizē studējošo aptauju;
 - b) studiju kursu docētājiem semestra pirmajā nedēļā jānosūta studentiem kursa aprakstu, kalendāro plānu un prasības kredītpunktu iegūšanai; jānodrošina studējošos ar elektronisku studiju kursa konspektu un ieskenētiem teorētiskajiem materiāliem; operatīvi jāatbild uz studējošo jautājumiem par studiju kursu.
2. Studiju satura un metožu uzlabošana:
 - a) studiju kursu docētājiem katru gadu jāpārskata un jāatjauno savu kursu saturu un īstenošanas metodes, jāpadara kontaktlekcijas informatīvi piesātinātākas, jāiekļauj interaktīvā metode;
 - b) docētājiem jāvirza savu zinātnisko darbu un pētījumus programmas problemātikas virzienā; jāizstrādā studiju palīgmateriālus, mācību palīglīdzekļus (piemēram, ļoti nepieciešams latviešu valodas koriģējošais kurss), kā arī kursam atbilstošas grāmatas, jo visi studējošie vēlas katra studiju kursa pamatgrāmatu; 2009. gadā jānodibina darba grupa, kas sagatavos mācību grāmatu „Rakstiskā tulkošana”.
 - c) kursu docētājiem jāiepazīstas ar J. Sīļa materiāliem platformā Moodle un jāizvērtē, vai viņu materiālu izvietojuma platformā ir mērķtiecīga un uzlabos studiju kvalitāti.
3. Zinātniskais darbs:
 - a) studējošie plašāk jāiesaista Lietišķās valodniecības centra projektos (atbildīgais – programmas direktors);
 - b) jāpaplašina pašreizējās Maģistra darba izstrādes vadlīnijas;

- c) izveidots maģistra darbu reģistrs (2008. gadā), lai studējošie varētu operatīvāk izraudzīties pētījuma tēmu, lai nenotiktu dublēšanās...
4. Sadarbības uzlabošana ar darba devējiem:
2009. gada Gala pārbaudījumu komisijā iekļaujams darba devēju pārstāvis;
 - lielākie darba devēji katru gadu jāinformē par programmas aktualitātēm (atbildīgais – programmas direktors)

Pielikums Nr. 1

Profesionālā maģistra studiju programmas „Tulkošana un terminoloģija” saturs un studiju plāns

Kursa nosaukums
KP; kursa valoda: [A] - angļu, [L] - latviešu, [V] – vācu, [F] – franču
Jaunākās tendences tulkošanas teorijā un praksē – izv. 10 KP
Tulkošanas teorija un kritika 2KP [L]
Speciāla lietojuma valoda un terminoloģijas pārvaldība 2 KP [L]
Tulkošanas starpkultūru un pragmatiskie aspekti 2 KP [L]
Datorizētā tulkošana 2 KP [L]
Teksta komponenti un tulkošana 2 KP [L]
Pētniecība, projektēšana, jaunrade un vadībzinības – izv. 12 KP
Mūsdienu latviešu rakstu valoda 2 KP [L]
Ievads salīdzināmās tiesībās 2 KP [L]
Rakstiskā tulkošana I: ekonomika, uzņēmējdarbība, pārvaldība 2 KP A-L
Rakstiskā tulkošana I: ekonomika, uzņēmējdarbība, pārvaldība 2 KP V-L
Rakstiskā tulkošana I: ekonomika, uzņēmējdarbība, pārvaldība 2 KP F-L
Rakstiskā tulkošana II: juridiskie dokumenti 2 KP A-L
Rakstiskā tulkošana II: juridiskie dokumenti 2 KP V-L
Rakstiskā tulkošana II: juridiskie dokumenti 2 KP F-L
Rakstiskā tulkošana III: ES dokumenti 2 KP A/F/V-L
Pētnieciskais darbs: tulkojumzinātne 2 KP [L]
Psiholoģija un pedagoģija – 2KP
Komunikācijas psiholoģija 2 KP [L]
TULKOŠANAS PRAKSE – 6 KP (prakses vadītājs)
VALSTS PĀRBAUDĪJUMS (MAĢISTRA DARBS) – 20 KP
Maģistra darba izstrādāšana un aizstāvēšana (MD zinātniskais vadītājs)
Kopā: 50 KP

1. semestris

Studiju kurss	KP	Docētājs 2006./2007.
Tulkošanas teorija un kritika I [L]	2	prof. J. Sīlis
Teksta komponenti un tulkošana [L]	2	prof. J. Baldunčiks
Mūsdienu latviešu rakstu valoda	2	asoc. prof. M. Baltiņa
Rakstiskā tulkošana I (ekonomika, uzņēmējdarbība, pārvaldība): A-L V-L F-L	2	lekt. S. Blumberga lekt. S. Sviķe doc. A.Skrābāne
KOPĀ	8KP	

2. semestris

Studiju kurss	KP	Docētājs 2006./2007.
Datorizētā tulkošana [L]	2	Lekt. K. Kļaviņš
Speciālā lietojuma valoda un terminoloģijas pārvaldība [L]	2	prof. J. Baldunčiks
Tulkošanas starpkultūru un pragmatiskie aspekti [L]	2	doc. A. Skrābane
Rakstiskā tulkošana II (juridiskie teksti un dokumenti): A-L V-L F-L	2	prof. J. Baldunčiks lekt. S. Sviķe doc. A. Skrābane
KOPĀ	8KP	

3. semestris

Studiju kurss	KP	Docētājs 2006./2007.
Prakse	6	Prakses vadītājs
Rakstiskā tulkošana III (ES dokumenti): A-L V-L F-L	2	lekt. S. Blumberga
Pētnieciskais darbs : tulkošanas studijas [L]	2	prof. J. Stilis
Ievads salīdzināmās tiesībās [L]	2	lekt. I. Reitere
Komunikācijas psiholoģija [L]	2	lekt. G. Jāne
KOPĀ	14KP	

4. semestris

Studiju kurss	KP	Docētājs 2006./2007.
Maģistra darbs	20	Zinātniskais vadītājs
KOPĀ	20 KP	

Kopā: 50 KP

Prakse, kursa darbi studiju priekšmetos un maģistra darbs ir mācību formas, kas nostiprina teorētiskajosursos apgūtās zināšanas, tās izmantojot praktiskā darbā. **Prakse** ir studiju forma, kad students pilnveido praktiskas iemaņas tulkošanā, strādājot valsts un pašvaldību iestādēs, firmās vai uzņēmumos. **Studiju darbi** tiek veikti studiju programmā ietvertā nozares profesionālās specializācijas kursu ietvaros un ir obligāts nosacījums kredītpunktu ieguvei šajās programmas sadaļās. **Maģistra darbs** ir patstāvīgi izstrādāts projekts, kas sastāv no teorētiskās un praktiskās daļas un tiek aizstāvēts gala pārbaudījumu komisijā. Maģistra darbs ir studenta kompetences apliecinājums maģistra grāda iegūšanai. Maģistra darba izstrādes posmi:

- mērķa un uzdevumu formulēšana;
- problēmas analīze un iespējamo risinājumu izvēle;
- uzdevumu praktiska realizācija, izmantojot darba specifikai atbilstošākās metodes;
- maģistra darbā iegūto rezultātu novērtējums.

Maģistra darba izstrādāšana un aizstāvēšana parāda, vai studiju laikā students ir pietiekoši apjomā apguvis teorētiskās zināšanas un praktiskās iemaņas atbilstoši studiju programmas un standarta prasībām.

Studentam ir dotas iespējas izvēlēties maģistra darba tēmu pašam, vai arī izmantot pasniedzēju ieteiktas tēmas.